

Onderwerp: Reactie op tussentijdse bevindingen congestiemanagement onderzoek FGU

Ambtelijke contactpersonen

namens de regio: Marnix Brongers (procesregisseur RES Noord-Veluwe),
marnix.brongers@overmorgen.nl, 06 – 531 864 38

Peter Schoeman (projectleider Zon op Dak en Smart Energy Hubs),
peter.schoeman@everder.nl, 06 – 82 96 46 63

Datum: 10 juli 2023

Geachte heer Kuik en heer Schut,

Op 7 juni ontvingen wij van u tussentijdse bevindingen van het congestiemanagement onderzoek dat u uitvoert voor het FGU-gebied (Flevoland, Gelderland, Utrecht).

U schets daarin een zorgelijk beeld. Uw brief roept bij ons veel vragen op. Deze vragen hebben betrekking op vijf hoofdlijnen:

1. Wat is ons handelingsperspectief om netcongestie zoveel mogelijk te helpen voorkomen? (mitigatie)
2. Wat zijn de gevolgen voor onze ambities ten aanzien van verduurzaming van onze bestaande gebouwde omgeving, onze mobiliteit en bedrijvigheid en onze economische ontwikkeling en woningbouwambities?
3. Waar moeten wij ons op voorbereiden als het worst case scenario waarheid wordt en wij geconfronteerd worden met 'regelmatige en langdurige storingen van het net? (adaptatie)
4. Wij hebben zorgen over de wijze waarop u over deze situatie communiceert met bedrijven en ons als regiogemeenten.
5. Komen tot betere samenwerking TenneT en Liander met regio Noord-Veluwe.

Hier geef ik graag per punt een toelichting op.

1. **Wat is ons handelingsperspectief om netcongestie zoveel mogelijk te helpen voorkomen?**
U wijst in uw brief op twee ontwikkelingen: enerzijds de behoefte aan meer flexvermogen, anderzijds de onverwacht sterke autonome groei van het kleinverbruik.

Voor wat betreft de urgentie van meer flexvermogen op korte termijn, neemt u een voorschot op de conclusie die u zal trekken dat het net in Flevoland, Utrecht en Gelderland langdurig 'op slot' gaat. U schrijft dat dat u ernstige zorgen baart. Tegelijkertijd is uw oproep aan ons alleen om een webinar onder de aandacht te brengen bij bedrijven.

Uw probleemschets en uw oplossing staan voor ons niet in verhouding.

Bovendien gaat u niet in op de autonome groei van het kleinverbruik en mogelijk handelingsperspectief daarop.

Wij verbazen ons daarover, omdat bij ongewijzigd beleid de kans bestaat dat de autonome groei zo hard blijft gaan dat dat óók kan leiden tot storingen op het netwerk.

Vragen:

1. Welke activiteiten hebt u zelf, of in onderlinge samenwerking, ondernomen om bedrijven te benaderen? Wij ontvangen graag een opsomming en een tijdlijn van de door u ondernomen activiteiten.
 2. Waarom hebt u ervoor gekozen om een webinar te organiseren?
 3. Waarom bent u in uw brief alleen ingegaan op het vinden van flexvermogen bij bedrijven en bent u niet ingegaan op de autonome groei van het kleinverbruik?
 4. In uw brief geeft u niet aan waar eventueel beschikbaar gestelde netcapaciteit voor gaat worden gebruikt. Kunt u dat aangeven?
 5. Kunt u meer duidelijk geven van mogelijke gevolgen van ongeremde autonome groei van kleinverbruik? Leidt dit ook tot storingen op het netwerk? Zo ja, hoe zien die storingen eruit? Zijn die ook regelmatig en langdurig? En wat wordt concreet verstaan onder regelmatig en langdurig?
 6. Welk advies kunt u onze regio(gemeenten) en onze inwoners en kleine ondernemers geven ten aanzien van de autonome groei van het kleinverbruik? Vind u dat wij als gemeenten actief de aanschaf van warmtepompen en laadpalen zouden moeten ontmoedigen om zo de autonome groei te remmen? Of geen woningen en bedrijven meer moeten bouwen?
2. **Wat zijn de gevolgen voor onze ambities ten aanzien van verduurzaming van onze bestaande gebouwde omgeving, onze mobiliteit en bedrijvigheid en onze economische ontwikkeling en woningbouwambities?**

We streven in de RES-regio Noord-Veluwe naar een samenhangend energiesysteem waarin vraag, aanbod, opslag/conversie en infrastructuur in balans zijn. Netcongestie op levering kan daarom niet los worden gezien van netcongestie op teruglevering. Sectorale ontwikkelingen op gebouwde omgeving, elektriciteit, mobiliteit, industrie en landbouw hebben invloed op elkaar. Graag hebben/krijgen wij een goed beeld op de samenhang tussen de verschillende sectoren en de relatie met de boodschap uit uw brief. Hierover gaan we graag met u in gesprek.

Vragen:

7. Wanneer denkt u het congestiemanagementonderzoek af te ronden?
 8. Als u, na afronding van het congestiemanagementonderzoek, concludeert dat het net in Flevoland, Utrecht en Gelderland langdurig 'op slot' gaat, wanneer gaat het slot er dan op? Is dat al in september 2023?
 9. Hebben wij het goed begrepen dat het slot dan geldt voor alle nieuwe klanten en uitbreiding van bestaande klanten, dus zowel voor klein- als grootverbruiksaansluitingen? En kunt u specifiek ingaan op de impact op onze woningbouwplannen voor de periode tot 2030, zoals wij die hebben vastgelegd in de woondeals?
 10. Begrijpen wij het goed dat geplande en noodzakelijke netverzwaringen ook langer op zich kunnen laten wachten dan 2029?
 11. Worden, of kunnen, er uitzonderingen gemaakt zodat sommige aansluitingen, ondanks dat het net op slot is, toch worden gerealiseerd? Zo ja, welke uitzonderingen zijn dat dan, wie bepaalt die uitzonderingen en op basis van welke criteria?
3. Waar moeten wij ons op voorbereiden als het worst case scenario waarheid wordt en wij geconfronteerd worden met 'regelmatige en langdurige storingen van het net'?
- In uw brief wijst u op een worst case scenario waarin netcomponenten zwaarder worden belast dan waar ze voor zijn ontworpen. We zullen ons moeten voorbereiden op mogelijke problemen.

Dit probleem vraagt bovendien om een gecoördineerde aanpak, gelet op de grote belangen en de grootte van het gebied waar het om gaat: drie provincies en ongeveer 80 gemeenten. In het nieuwe coalitieakkoord van de provincie Gelderland geeft de coalitie aan dat zij vinden dat de provincie een regierol moet pakken op het thema netcongestie.

Vragen:

12. Op welk netvlak liggen de netcomponenten die mogelijk zwaarder worden belast dan waarvoor zij zijn ontworpen (hoog-, midden- of laagspanningsnet, of een combinatie?)
13. Wat verstaat u onder storingen? We nemen aan dat we het dan niet hebben over knipperende lampen als gevolg van spanningsproblemen, maar over ernstiger zaken.
14. Wat verstaat u onder 'regelmatig'? Is dat dagelijks, wekelijks, maandelijks? Meerdere keren per jaar?
15. Wat verstaat u onder 'langdurig'? Hebben we het dan over uren, dagen, weken of langer?
16. Wie moet volgens u welke rol nemen bij het zoeken naar en het vinden en realiseren van oplossingen?
17. Hoe kijkt u aan tegen de impact van storingen op het netwerk, vanuit het perspectief van openbare orde en veiligheid?
18. Kunt u aangeven in hoeverre de crisisorganisatie van TenneT en Liander is voorbereid op het regelmatig en langdurig voorkomen van storingen op het net? Wij nemen aan dat de huidige crisisorganisatie is ingericht voor incidentele en sporadische storingen?
19. In Noord-Veluwe hebben we een groot aantal zorginstellingen. Deze maand was er een stroomstoring in Vlaardingen waardoor meer dan 10.000 adressen zonder stroom zaten. In warme perioden zoals nu betekent dat, dat de airco's van bijvoorbeeld verzorgingshuizen niet werken, met evacuaties tot gevolg. Niet alle instanties hebben noodvoorzieningen. Kunt u aangeven met wat voor scenario's wij rekening moeten houden?

20. Moeten wij als gemeenten gaan investeren in onze crisisorganisatie om in actie te kunnen komen als het stroomnet zo regelmatig en langdurig te maken krijgt met verstoringen?
21. Is de brief die u ons op 7 juni jongstleden heeft gestuurd, ook gedeeld met de Veiligheidsregio's in Flevoland, Utrecht en Gelderland?

4. **Wij hebben zorgen over de wijze waarop u over deze situatie communiceert met bedrijven en ons als regiogemeenten.**

Het congestiemanagementonderzoek is gericht op de netcongestie qua levering op het TenneT-netwerk. Toch hebt u gezamenlijk uw brief van 7 juni jongstleden ondertekend.

TenneT is voor Noord-Veluwse bedrijven nooit een gesprekspartner, want alleen supergrootverbruikers hebben direct contact met TenneT. Liander is voor bedrijven in onze regio wel een logisch aanspreekpunt. Een bericht van TenneT aan Noord-Veluwse midden- en kleinbedrijven met een verzoek om flexcapaciteit beschikbaar te stellen, leidt daardoor niet 'als vanzelf' tot (re)actie.

In uw brief schrijft u aan ons: *“Wanneer er zich geen nieuwe bedrijven aanmelden zal in het congestiemanagement onderzoek geconcludeerd worden dat het net in de Flevopolder, Utrecht en Gelderland langdurig ‘op slot’ gaat voor alle nieuwe klanten en uitbreiding van de bestaande klanten.”*

U wijst op de consequenties voor alle nieuwe klanten en uitbreiding van bestaande klanten. En u wijst op voorhand bedrijven aan als 'schuldige'. U zet daarmee bedrijven in een hoek. Wij vinden dat ongelukkig en onnodig.

Bij de bereidheid tot meewerken speelt solidariteit een grote rol. De RES regio heeft daarom reeds fors geïnvesteerd om bedrijven letterlijk bijeen te brengen en afspraken over de organisatie vast te leggen op lokaal niveau. Deze solidariteit kan u helpen bij het inventariseren van flexvermogen. We zijn geïnteresseerd in de wijze waarop u wilt omgaan met lokale samenwerkingsverbanden die reeds vergaand georganiseerd zijn en u flexvermogen kunnen bieden. We benadrukken dat een aanbod van flexvermogen zal afhangen van tastbare resultaten op een aantal routes die onder punt 5 in deze brief verder worden toegelicht.

Vragen:

22. Was u op het moment van het verzenden van uw brief op de hoogte van de vele initiatieven rondom Smart Energy Hubs die in de regio Noord-Veluwe lopen?
23. Kunt u aangeven hoe u uw communicatie over deze situatie richting bedrijven gaat verbeteren zowel qua inhoud als qua toon? Begrip en steun voor goede initiatieven die bijdragen aan het beter benutten van de beschikbare netcapaciteit moeten daar wat ons betreft in voorop staan.
24. Kunt u aangeven waar u eventueel vrijkomende netcapaciteit voor gaat gebruiken? Is dat enkel bedoeld voor het wegwerken van de wachtlijst bij Liander? Of kan het ook worden ingezet om bijvoorbeeld meer kleinverbruiksaansluitingen te realiseren (bijvoorbeeld voor nieuwe woningen en uitbreiding van bestaande kleinverbruiksaansluitingen)?
25. Ons bereiken signalen dat, wanneer bedrijven in onze regio samen een groepsaansluiting willen, deze groepsaansluiting kleiner wordt dan de opgetelde capaciteit van de huidige aansluitingen. Klopt dat? En kunt u dit toelichten en kunt u specifiek ingaan op uw inschatting waarom bedrijven dan überhaupt nog zouden willen meewerken aan het vinden van flexcapaciteit?

5. Samenwerking TenneT en Liander met regio Noord-Veluwe

In de Noord-Veluwe zijn we sinds mei 2022 als gemeenten en regio met verschillende bedrijventerreinen¹ en Liander in gesprek over de ontwikkeling en realisatie van Smart Energy Hubs.

Onze bedrijven zijn zich bewust van de impact van netcongestie en willen samen de beschikbare netcapaciteit beter benutten. Aanvankelijk was daarbij vooral het doel om via lokale samenwerkingen de beschikbare ruimte op het net beter te benutten en op die wijze de haalbaarheid te verbeteren van energieopwekking op grote bedrijfsdaken. Sinds november 2022 is er niet alleen regionale netcongestie, maar ook landelijke netcongestie voor teruglevering én afname. Op de korte termijn leidt dit al tot ernstige wachtlijsten en daarom zetten we vanuit de RES regio in op lokale samenwerkingen om het net beter te benutten. Ook in de toekomst blijft dit waarschijnlijk nodig, maar zeker ook op korte termijn willen we in onze RES-regio perspectief bieden.

Bedrijven en bedrijventerreinen hebben zich vanwege de congestie in de regio vergaand georganiseerd om onderlinge afspraken te kunnen maken. Hierbij hoort een model dat via professionele en gekwalificeerde partijen zekerheden biedt aan regionale en landelijke netbeheerders voor netbelasting in relevante tijdsvensers. In de RES-regio merken we dat er aanzienlijk draagvlak is bij bedrijven in de regio, omdat men zich ervan bewust is dat de structurele netverzwaring nog enige tijd kan duren en lokale samenwerking daarom reeds nu onmisbaar is.

Zo willen bedrijven helpen om ruimte te bieden aan verduurzaming van bestaande bedrijven en ontwikkeling van nieuwe bedrijven. Ze willen helpen om de wachtrij bij Liander te verkleinen. Daarom brengen zij in kaart welke netcapaciteit is gecontracteerd, welke capaciteit momenteel wordt gebruikt, in de toekomst nodig is en of zij onderling netcapaciteit kunnen delen.

Er bestaat een kans dat ruimte ontstaat. Wél is het zo dat voor de concrete en exacte duiding van die ruimte er urgente actie nodig is van de landelijke en regionale netbeheerders, en mogelijk de toezichthouder. We zien hier drie routes waar wij graag met u aan willen werken en die op korte termijn significant kunnen bijdragen aan de oplossing:

- I. Groepsaansluiting deelnemende bedrijven. De regionale netbeheerder stelt samen met een lokale entiteit een overeenkomst op die de bestaande gecontracteerde capaciteit (voor zowel afname als levering) bundelt van deelnemende individuele bedrijven. Deze lokale entiteit vormt de energyhub voor een bedrijventerrein. Bedrijven bepalen vervolgens hoe ze de capaciteit onderling verdelen, en hoeveel flexvermogen er resteert om aan te bieden aan de netbeheerder. Voor het doorsnee bedrijventerrein binnen de Noord-Veluwe is dit een praktische oplossing die in Q3 2023 te realiseren is en reeds draagvlak heeft.
- II. Congestie serviceprovider (CSP), de landelijke en regionale netbeheerder geven aan op welke specifieke locaties op het net flexvermogen voor afname of teruglevering er nodig is. Via een aggregator en/of CSP nemen bedrijven deel aan de congestiemarkt via GOPACS.
- III. Tijdsgebonden Capaciteit bij Transportbeperking. We verwijzen hiervoor naar de brochure van Liander uit juli 2022 en vragen hiervoor meer specifieke locaties en tijdsvensers zodat we met bedrijven en bedrijventerreinen kunnen verkennen wat hier mogelijk is. Het is niet ondenkbaar dat bij slimmer gebruik van piekmomenten, er ook flexvermogen op andere tijdstippen beschikbaar komt.

¹ Bedrijventerrein Veldzicht in Ermelo, Lorentz in Harderwijk, H2O in Oldebroek en De Kolk en Feithenhof in Nunspeet

Deze drie routes zijn niet nieuw. De Minister voor Energie en Klimaat geeft op 20 december 2022 aan Tweede Kamer ook aan dat er een omslag nodig is naar een meer decentraal en aanbod gestuurd systeem. In de bijlage Landelijk Actieprogramma Netcongestie paragraaf 2.1.7 wordt dan ook gesproken over een onderzoek door Netbeheer Nederland naar passende contractvormen. Dat onderzoek zou volgens het plan in Q2 2023 beschikbaar zijn. De mogelijkheid voor het afsluiten van een groepscontract zou daarmee beschikbaar komen.

Implementatie van de tweede en derde route kunnen ook bijdragen aan het door u zo fel begeerde flexvermogen om het net optimaal te kunnen benutten.

Het principe dat ten grondslag ligt aan deze drie routes is ook door de Autoriteit Consument en Markt (ACM) onderstreept op 2 maart 2023 in een bericht² waarin aangegeven wordt dat de Autoriteit Consument & Markt (ACM) het voor netbeheerders mogelijk gaat maken om bij nettoegang voorrang te geven aan projecten die congestieproblemen oplossen of beperken.

Vragen:

26. Wilt u samen met ons optrekken om het bestaande net beter te benutten? Zo ja, hoe ziet u dat voor zich?
27. Hoe staat het met de voortgang van het onderzoek door Netbeheer Nederland naar passende contractvormen dat in Q2-2023 beschikbaar zou komen?
28. Kunt u inhoudelijke redenen geven waarom het groepscontract nog niet mogelijk is gemaakt?
29. Bent u bereid aan te geven op welke locaties welk flexvermogen gewenst is, en de tijdsduur waarvoor afspraken gaan gelden? Op voorhand geven we mee dat het beschikbare flexvermogen op bepaalde momenten sterk zal afhangen van de mogelijkheden om op andere momenten juist aanspraak te kunnen maken op méér capaciteit uit een bundeling van gecontracteerde vermogens (voor afname én levering) van bedrijven in een Smart Energy Hub.
30. De initiatieven in onze RES-regio voor Smart Energy Hubs passen uitstekend in het beleid van de ACM. Wilt u voor de hierboven geschetste routes de benodigde medewerking verlenen in de implementatie?

De noodzaak om tot oplossingen te komen in de regio is hoog. Bedrijven willen zekerheid dat er (desnoods met tijdsbeperking) voldoende capaciteit beschikbaar is op het net. Dat is nodig voor aansluitingen voor nieuwbouw, elektrificatie van processen, de transitie naar elektrisch vervoer enzovoort. Ook wil de regio de RES-doelen halen voor opwek van duurzame energie. Deze ontwikkelingen kunnen niet tijdig plaatsvinden zonder significante versnelling in de implementatie van benodigde instrumenten om slimmer gebruik te maken van de beschikbare capaciteit op het net.

² <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-maakt-maatschappelijk-prioriteren-door-netbeheerders-mogelijk>

Met vertrouwen zien we uw reactie graag spoedig tegemoet, zodat we samen vooruit kunnen kijken en vanuit een gedeeld beeld over onze rol en ons handelingsperspectief stappen kunnen zetten.

Hoogachtend, namens de stuurgroep RES Noord-Veluwe³,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'B' followed by several horizontal strokes.

Beerd Flier

Bestuurlijk voorzitter RES-regio Noord-Veluwe

³ Liander maakt ook deel uit van de stuurgroep, maar omdat deze brief mede aan Liander is gericht, stuur ik deze brief niet namens Liander.